v dosavadní části testu. To si lze u písemné formy testu představit obtížně. Adaptivnosti lze docílit u testu postaveného na individuálním rozhovoru s testovaným, kdy administrátor testu dokáže být tím, kdo proces testování odborně řídí. Cílem je, aby se za co nejkratší čas (aby se testovaná osoba neunavila dříve, než je rozpoznána s dostatečnou přesností ověřovaná dovednost) zjistila co nejpřesněji ověřovaná dovednost. Je tedy zbytečné předkládat testované osobě úlohy, u kterých je z dosud řešených úloh zřejmé, že by byly příliš snadné nebo naopak příliš obtížné. V projektech hromadného testování žáků je toto řešitelné jen s pomocí počítače. Pak se mluví o tzv. Computer Adaptive Testing (počítačově adaptivním testování, viz oddíl 3.2.4).

Podmínkou počítačově adaptivního testování je databáze s velkým množstvím úloh s dobře stanovenými parametry, na základě kterých jsou vybírány úlohy pro testovaného jednotlivce při řešení testu. Když se v současné době používá počítačově adaptivní testování, jsou úlohy zpravidla parametrizovány na základě moderní teorie testování IRT (viz oddíl 4.5.4). Největší nároky na množství úloh a jejich parametry nese takový způsob, kdy každá nová úloha je zařazena podle řešení předcházejících úloh. Tento způsob je realizovatelný obzvláště u tzv. rozlišovacích testů, kdy výsledky testovaných jsou prezentovány na jednotné škále. Existují i možnosti (viz příklady 4.36 a 4.37), kdy nejde o zařazování jednotlivých úloh, ale celých bloků úloh podle toho, jak byl řešen blok předcházející. U tohoto způsobu adaptivního testování lze usilovat i o větší garanci testu z hlediska specifikace obsahu, jsou i menší nároky na množství úloh a jejich parametrů, je možné pracovat i s klasickou teorií testů. Samozřejmě záleží na tom, kolik bloků a v jakém řazení je pro test uvažováno.

Příklad 4.36 Adaptivní testování v projektu NIQES

Např. v testu matematiky pro žáky 5. ročníku ve druhé celoplošné generální zkoušce 2013 řešili všichni žáci nejprve shodných 12 úloh (v náhodně generovaném pořadí) základní obtížnosti s časovou dotací 20 minut. Žákům, kteří vyřešili správně alespoň devět úloh, se pro zbývajících 25 minut testu zobrazilo 18 úloh vyšší obtížnosti, ostatním žákům (s úspěšností v úvodní části pod 70 %) se ve zbytku testu zobrazilo 13 úloh základní obtížnosti.

Příklad 4.37 Adaptivní testování v projektu PIAAC 2012

V mezinárodním výzkumu kompetencí OECD PIAAC (Programme for the International Assessment of Adult Competencies), který se v ČR realizoval v roce 2012, byla testována čtenářská a matematická gramotnost dospělé populace prostřednictvím adaptivního počítačového testování. Nejprve byla zjišťována schopnost a ochota respondentů absolvovat počítačový test. Respondenti, kteří uvedli, že nikdy nepracovali s počítačem, že nechtějí řešit počítačový test nebo kteří nebyli schopni absolvovat základní test počítačových dovedností (práce s myší, kurzorem a podobně), dostali písemnou variantu testu jednotné obtížnosti. Respondenti, kteří řešili počítačovou variantu, následně dostali několik jednoduchých čtenářských a matematických úloh. Ti, kteří je nesplnili, dostali písemný test velmi nízké obtížnosti. Ostatní pokračovali do prvního bloku testových počítačových úloh. Ten jim byl přidělen z několika bloků různé obtížnosti na základě demografických proměnných, např. vzdělání a jazykového statusu (mateřský jazyk shodný/odlišný s jazykem testu). Tyto údaje vyplňovali respondenti v dotazníku, který testu předcházel. Po prvním bloku úloh byl respondentům přidělen druhý blok na základě výkonu v prvním bloku.